

Анастасія Чуян,

здобувачка вищої освіти

(Державний університет «Житомирська політехніка»)

АГРЕСИВНІСТЬ ЯК ПРИЧИНА ЗЛОЧИННОЇ ПОВЕДІНКИ

Злочинність – це сукупність правопорушень, скоєних на певній території протягом певного часу, тому групи правопорушень мають статистично вимірні та передбачувані взаємозв'язки та взаємодії.

Злочинність на сучасному етапі розвитку суспільства несе загрозу всьому соціальному: вона загрожує не лише інтересам окремої особи, але й достатньо великим групам населення; вона вже відкрито підриває основи державності в окремих регіонах світу; вона намагається подолати обмеження і досягти світового панування.

Сутність злочину соціальна. Злочини вчиняються членами суспільства і спрямовані проти встановлених у суспільстві порядків і відносин. Причинами та умовами злочинності є економічні, соціально-психологічні, організаційно-управлінські та інші процеси і явища соціального та об'єктивного характеру.

Злочинна поведінка, є складним соціальним явищем, що відображається на різних рівнях аналізу, від індивідуального до соціального. Агресивність, у свою чергу, як причина злочинної поведінки, виступає складним феноменом, який обумовлений різноманітними факторами, що починаються від внутрішньоособистісних характеристик до соціального середовища.

З появою на початку 20 століття двох основних теоретичних напрямів – психоаналізу та біхевіоризму – виокремилися два основних підходи до поняття агресії: як вродженої риси особистості (теорія «Танатосу» З. Фрейда) і як реакції на негативний зовнішній стимул (концепція «фрустрація - агресія» Д. Доллард і Н. Міллер).

На сьогодні не існує єдиного визначення агресії, тобто різні вчені надають цьому терміну різний зміст.

Незважаючи на розходження у визначенні поняття агресії у різних авторів, ідея заподіяння шкоди іншому суб'єктові присутній практично завжди.

Найсучасніша думка походження агресивної поведінки пов'язана з когнітивною теорією.

Агресивні дії розглядаються як результат фрустрації, а й як наслідок навчання, наслідування іншим. Агресивна поведінка батьків у цій концепції сприймається як результат наступних когнітивних та інших процесів[]:

1. Оцінки суб'єктом наслідків своєї агресивної поведінки як позитивної.
2. Наявність фрустрації.
3. Наявність емоційного перезбудження типу афекту чи стресу, що супроводжується внутрішньою напруженістю, від якої нормальна людина хоче позбутися.
4. Наявність необхідного об'єкта агресивної поведінки, здатного зняти емоційну напругу і усунути фрустрацію.

Вирізняють різні типи й види агресії.

По-перше, розрізняють реактивну і спонтанну агресію. Ряд важливих відмінностей зазначив З. Фешбах, розмежувавши один від одного експресивну, ворожу і інструментальну агресію. Експресивна агресія є мимовільним вибухом гніву та люті, нецільовим і швидким, причому джерело порушення спокою не завжди піддається нападу.

Найбільш важливо розрізнення ворожої і інструментальної агресії. Мета першої головним чином заподіяння шкоди іншому, тоді як друга спрямована на досягнення мети нейтрального характеру.

Інструментальну агресію Фешбах поділяє на індивідуально та соціально вмотивовану, можна також казати про корисливу та безкорисливу, чи антисоціальну і просоціальну агресію.

Серед форм агресивних реакцій, необхідно виділити наступні []:

- Фізична агресія (напад) – використання фізичної сили однієї особи.
- Непряма агресія – дії, які створені задля іншої людини (плітки, зісні жарти), і не на кого не спрямовані вибухи люті (крик, тупання ногами, биття

Отже, у найзагальніших рисах алгоритм розвитку агресивного циклу такий: на початку відбуваються невидимі спостерігачеві і почуттєво неоформлені для самої людини процеси відхилення від нормального ходу біологічного життя. Аналізуючи цей етап відбувається включення механізмів компенсації, що вкладені у подолання виниклих патологічних змін.

СПИСОК ВИКРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Курс кримінології: Загальна частина : підручник : у 2 кн. / О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; за заг. ред. О. М. Джужа. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 352 с.
2. Литвак О.М. Злочинність, її причини та профілактика. Київ : Україна, 1997. 167 с.
3. Слюсар В.М. Поняття «агресія» у предметному полі соціальної філософії в контексті дослідження проблеми насилля. *Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія «Філософські науки»*. 2014. Вип. 18. 393 с.
4. Оксютрович М., Мельничук Д. Конструктивні стратегії поведінки особистості у психогенних кризових ситуаціях. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2023. № 1 (69). С. 253 – 260. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-69-253-260>.